

CRIOMAGAN LITREACHAIS

Pasgan-obrach AS 1-3 Fileantaich

le Dòmhnall Iain MacÌomhair

Dealbhan le Vicki Gausden

Earrannan Èisteachd (rìochd sgrìobhte) agus Freagairtean

Stòrlann
Nàiseanta na Gàidhlig

Aonad 1 (Earrann 1)

Leugh an sgeulachd seo agus freagair na ceistean. Faodaidh tu faclair a chleachdadh. Faodaidh tu èisteachd ris an sgeulachd. (Earrann 1)

Fàinne

Bu toigh le Màiri Anna seudan agus rudan brèagha. Nuair nach robh i san sgoil, bhiodh i a' cur aodach le dathan soilleir oirre, agus bu toigh leatha grìogagan agus fàinneachan cuideachd. Bhiodh i a' sàbhaladh a h-airgead-pòcaid gus am biodh gu leòr aice airson bann-làimhe ùr no airson sreath ghriogagan no airson fàinne. Agus thigeadh i a-nuas an staidhre, leis an aodach shoilleir 's le na seudan, gus am faiceadh a màthair i, ged a bha fios aice gum biodh Dòmhnall, a bràthair, a' fanaid oirre. Bhiodh e an-còmhnaidh ag ràdh gun robh Màiri ro mheasail air a' bhling. Ach cha robh dragh aig Màiri Anna.

Aon Nollaig, fhuair Màiri Anna airgead bho a càirdean. Chaidh i a-steach do bhùth sheudan agus thuir i gun robh i ag iarraidh fàinne a cheannach. Thagh i fàinne òir le clach dhubh agus srianagan geala sa chloich.

“A bheil ainm air a' chloich a tha san fhàinne?” dh'fhaighnich i don boireannach a bha a' reic sa bhùth.

“Tha,” fhreagair am boireannach. “S ann à eilean beag faisg air Afraga a thàinig a' chlach sin. Chan eil a' chlach sin ri faighinn an àite sam bith eile san t-saoghal. 'S e Clach Dhubh an Toileachais a tha aca air a' chloich sin ann an Afraga. Bidh tu daonnan toilichte nuair a bhios an fhàinne seo ort.”

Chuir am boireannach an fhàinne ann am bogsa beag, agus thug Màiri Anna an fhàinne dhachaigh. Chuir i an fhàinne air a meur, agus sheall i an fhàinne do a màthair. Ach bha gàire air aodann Dhòmhnail mar a b' àbhaist.

Thuir màthair Màiri Anna gun robh an fhàinne glè bhrèagha. Agus dh'inns Màiri Anna do a màthair mun rud a thuir am boireannach anns a' bhùth rithe. Ach cha robh Màiri Anna cinnteach gun robh a màthair ga creidsinn.

Co-dhiù, an ceann seachdain, thuir a màthair rithe gun robh i a' faicinn cho toilichte 's a bha Màiri Anna nuair a bhiodh an fhàinne oirre. Agus bha an fhàinne a' coimhead cho brèagha, le dubh is geal is òr còmhla ri chèile.

Ach aon latha, thàinig Màiri Anna dhachaigh às an sgoil agus i a' coimhead glè bhrònach. “Chaill mi an fhàinne,” thuir i ri a màthair.

Bha i fhèin agus a caraidean a' lorg na fàinne air feadh na sgoile, oir bha Màiri Anna ag innse dhaibh mun fhàinne. Chaidh na seachdainean seachad. Agus air aon fheasgar Disathairne, chuala màthair Màiri Anna gnogadh aig doras an taighe. Cò bha sin ach tidsear Màiri Anna. Bha cèis bheag dhonn aice na làimh.

“Lorg mi an fhàinne,” thuir an tidsear. “Bha an fhàinne air tuiteam eadar dà dheasg san sgoil. Chunnaic mi rudeigin deàlrach. An fhàinne. Agus chuimhnich mi air Màiri Anna. Seo ma-thà. Tha an fhàinne sa chèis seo.”

Thug Màiri Anna agus a màthair taing don tidsear. Agus a-riamh bhon uair sin, creid gus nach creid, gach uair a bhiodh an fhàinne air a meur, bhiodh Màiri Anna cho toilichte ri rìgh, no banrigh mar a chanadh a bràthair!

Aonad 3 (Earrann 2)

Dealbh-chluich

Leugh an dealbh-chluich còmhla no èist ris na guthan. (Earrann 2)

Caractaran

Sìne, mu chòig bliadhna deug a dh'aois

Murdag, màthair Sìne

Uilleam, athair Sìne

Seonaidh, bràthair Sìne

A' Bhanrigh

Lady Crozier

Buidealair

Bliadhna na h-Òigridh

SEALLADH 1: Seòmar-suidhe ann an taigh teaghlaich

Tha an teaghlach uile nan suidhe ag ithe bracaist. Tha Uilleam a' leughadh pàipear-naidbeachd, agus tha Sìne a' fosgladh cèis a thàinig tron phost.

Sìne: (ag èigheach) Bhuannaich mi! Bhuannaich mi a' cho-fharpais!

Seonaidh: Dè a' cho-fharpais a tha sin? Co-fharpais nan *corn-flakes*, an e?

Sìne: Dùin do bheul, thusa! Co-fharpais a rinn sinn san sgoil. Co-fharpais airson agallamh a dhèanamh leis a' Bhanrigh. Nach eil cuimhne agaibh gun do dh'inns mi dhuibh? Bha a' Bhanrigh air aontachadh ri agallamh le deugaire airson Bliadhna na h-Òigridh. Agus bhuannaich mise a' cho-fharpais. (ann an guth na Bhanrigh) Thig a-staigh, a Shìne! Dè do chor? Ciamar a tha a h-uile duine aig an taigh?

(a' gàireachdainn)

Murdag: Smaoinich. Sìne againne a' coinneachadh ris a' Bhanrigh. Feumaidh mi innse do Ghranaidh – nach i a bhios moiteil? Agus càit am bi an t-agallamh? Mo chreach mhòr, ma thig a' Bhanrigh an seo, feumaidh

sinn pàipear ùr a chur air na ballachan agus suitefhaighinn. Seall an coltas a th' air an rud seo.

Uilleam: (a' riasladh a' phàipeir-naidheachd) Uh?

Sìne: Air ur socair! Ann an Lunnainn a bhios an t-agallamh. Bidh mise a' bruidhinn ris a' Bhanrigh san Lùchairt ann an Lunnainn. Turas an-asgaidh. Na cosgaisean uile air am pàigheadh. Nach ann aca a bhios am farmad rium!

Seonaidh: Cò aig a bhios farmad riut? An Teaghlach Rìoghail? Cha chreid mi gum...

Sìne: Na caileagan eile san sgoil, amadain! Smaoinichibh! Sìos a Lunnainn. A-steach air na geatachan mòra. An dùil am bu chòir dhomh rudeigin a thoirt thuice, chun na Banrigh?

Murdag: Agus dè bheireadh tusa thuice? Maragan, 's dòcha? No pìos guga? Dh'fhaodadh tu sgiorta thartain fhaighinn dhi.

Seonaidh: Biadh coin!

Uilleam: Cha chuala mi càil cho gòrach a-riamh. An truaghag, chan e nach eil gu leòr aice.

Sìne: Is dòcha gum faic mi Teàrlach... agus Camilla. No Uilleam is Haraidh. Cò aig a tha fios nach fhaigh mi fhìn grèim air prionnsa fhathast?

Seonaidh: Ò, gu sealladh orm! Cò choimheadadh ortsa?

Sìne: Chuireadh e iongnadh ort cò tha measail ormsa san sgoil, a Sheonaidh.

Seonaidh: Aidh, chuireadh gu dearbh. Agus na còrgaidhean! Dè mu dheidhinn nan còrgaidhean? Bi faiceallach mus bid iad thu! Ruf! Ruf!

Tha Seonaidh a' dol a-mach an doras a' leigeil air gur e cù a th' ann.

Murdag: Agus cuin a bhios tu a' falbh sìos don bhaile mhòr?

Sìne: Seachdain Diluain. Tha an tiogaid an seo. Flybe gu Glaschu agus an uair sin Easyjet gu Port-adhair Luton.

Uilleam: Nach neònach nach d' fhuair thu pleàna phrìobhaideach? Am bi duine a' falbh còmhla riut? Tha thu glè òg airson siubhal nad aonar.

Sìne: Ò, bithidh. Bidh Miss Thomson a' falbh còmhla rium. 'S e Miss Thomson a fhuair a-mach mun cho-fharpais an toiseach. Chan eil fios nach fhaic sibh mi air an telebhisean. Feuch gum bi sibh a' coimhead nan naidheachdan. Feumaidh mi aodach ùr fhaighinn, tha eagal orm. (guth na Banrigh a-rithist) Feumaidh mi a bhith spaideil!

Uilleam: Tha mi a’ faicinn dealbh den Bhanrigh sa phàipear-naidheachd an-diugh. Rudeigin co-cheangailte ri eich. Còta mòr orains oirre agus ad dhonn. Ciamar a chòrdadh sin riut?

Sine: Chan eil mi fiù ’s ag èisteachd ribh. Tha mi cho toilichte. Feumaidh mi a-nise falbh agus fònadh thuca air a’ mhobile.

Seonaidh: Chun na Banrigh?

Sine: Chan ann, chan ann. Gu mo charaidean – Màiri, Iseabail, Seònaid agus Melissa.

Èiridh Sine, bheir i leatha an litir ’s a’ chèis agus fàgaidh i an seòmar mar gur i banrigh a’ coiseachd le crùn air a ceann.

Murdag: Uill, uill. Cò chreideadh e? Sine againne a’ coinneachadh ris a’ Bhanrigh.

Uilleam: Tha mi fhathast a’ feuchainn ri greimeachadh air. Cuir air an TBh, a Mhurtag, gus am faic mi cò bhuannaich am ball-coise a-raoir!

Sealladh 2 : Seòmar ann an Lùchairt Bhuckingham

Tha Sine agus a’ Bhanrigh nan suidhe mu choinneamh a chèile.

Sine: Ur Mòrachd, tapadh leibh gu dearbha airson an cothrom seo a thoirt dhomh.

A’ Bhanrigh: Tha sin ceart gu leòr. Chan eil mòran eile a’ dol an-diugh co-dhiù agus tha cnatan air Prince Philip. Chan eil e ann an sunnd.

Sine: Obh, obh. Nise, dè ur beachd air òigrìdh an latha an-diugh? A bheil sibh an dùil gu bheil daoine math gu leòr dhaibh – gan cuideachadh agus gan deasachadh airson an t-saoghail mhòir ’s mar sin?

A’ Bhanrigh: Hmm. Tha e doirbh gun a bhith gam milleadh. Tha cus aig Uilleam agus aig Haraidh, sin aon rud cinnteach. Bhiodh e doirbh dhaibh seasamh air an casan fhèin. Nam faiceadh tu na th’ aca de chàraichean, flataichean, uaireadairean spaideil, dè nach eil aca? Ach ann an dòigh chan eil iad cho eadar-dhealaichte bho fhireannaich òga eile.

Sine: Uill, tha airgead aca.

A’ Bhanrigh: Uill, tha. Ach chan eil daoine òga san fharsaingeachd cho eòlach air obair chruaidh agus air luach an airgid ’s a bha daoine aig àm

a' Chogaidh. Ach tha barrachd cuideam air daoine a bhith soirbheachail agus chan eil sin an-còmhnaidh cho furasta. Tha na h-aon trioblaidean aig an teaghlach agam fhìn.

Sìne: Tapadh leibh. Nise, tha sibh gu math dèidheil air beathaichean, nach eil?

A' Bhanrigh: Tha gu dearbha. Is toigh leam eich. Agus is fìor thoigh leam coin cuideachd. Seall na tha seo de chòrgaidhean. Tha mi a' feuchainn ri ainmean a thoirt orra ann an cànanan eadar-dhealaichte. Tha dùil aig Bronwen ri cuileanan a dh'aithghearr, 's tha mi ag iarraidh ainm Gàidhlig a thoirt air fear dhiubh. Dh'fhòn mi gu Bòrd na Gàidhlig ach an tugadh iad beachd dhomh air ainm freagarrach, ach thuirt iad rium nach robh liosta aca de dh'ainmean chon fhathast. Saoil dè tha gan cumail air ais?

Sìne: Cò aig a tha fios? An do bhìd iad duine sam bith a-riamh?

A' Bhanrigh: Cò? Bòrd na Gàidhlig? Ò, tha mi a' tuigsinn, na coin. Uill, nuair bha Seòras Bush an seo, theab fear de na còrgaidhean a bhìdeadh. Cha mhòr nach do thuit mi bhon chathair a' gàireachdainn. Bha mi fhìn den bheachd an aon rud a dhèanamh!

Thig gnogadh chun an dorais. Fosglaidh an doras. Thig Lady Crozier a-steach.

Lady Crozier: (ri Sìne) A bheil thu ag iarraidh glainne còc? No cupa tì Earl Grey?

Sìne: Bhiodh còc glè mhath.

Falbhaidh Lady Crozier.

Sìne : Dè am biadh as fheàrr leibh?

A' Bhanrigh: Chan eil càil air thalamh cho math ri maragan agus buntàt' ùr. Chan eil mòran tide agamsa airson maragan a dhèanamh. Tha marag agam gach madainn aig Balmoral. Marag mhath Steòrnabhaigh.

Thig gnogadh chun an dorais. Fosglaidh an doras. Thig am Buidealair a-steach agus botal còc agus glainne criostail aige air treidhe airgid.

Buidealair: Còc a bha sibh ag iarraidh.

Sìne: Ò, mòran taing!

Falbhaidh am Buidealair.

Sìne Nise, air ais gu na ceistean. Dè bhios sibh a' coimhead air an telebhisean?

A' Bhanrigh: Bidh mi a' coimhead mòran air an telebhisean. Ach tha mi a' smaoinichadh gur e *Neighbours* as fheàrr leam. Tha na sgeulachdan aca uabhasach math. 'S toigh leam sùil a chumail air dè tha dol ann an Astràilia. Agus na naidheachdan. Bidh mi fhìn uaireannan anns na naidheachdan. Mi fhìn agus Daibhidh Beckham agus Barack Obama.

Sìne: Agus leughadh? Dè mu leughadh?

A' Bhanrigh: Tha fhios agam gu bheil an òigridh measail air Harry Potter. Tha gu leòr againne ri dhèanamh le Harry Windsor! Bidh mi tric a' leughadh eachdraidhean-beatha mum dheidhinn fhìn. Tha e annasach dè na tha mi air ionnsachadh bho na leabhraichean ud. Agus chì thu rudan math anns na pàipearan-naidheachd cuideachd. Uaireannan, tha agam ri pàipearan a leughadh gus am faigh mi a-mach dè tha a' tachairt san teaghlach. Tha Teàrlach cho sàmhach – chan inns e dad dhomh.

Sìne: Bidh a' chòisir againne a' dol chun a' Mhòid a dh'aithghearr. An robh sibh fhèin aig Mòd a-riamh?

A' Bhanrigh: Mo chreach, cha mhòr nach eil thu cho math ri Daibhidh Dimpleby! 'S fhada bhon a bha mi aig Mòd. Chan eil mise ro mhath air seinn. Smaoinich mi air a bhith nam shopràno ann an Còisir Ghàidhlig Lunnain ach tha iad a' coinneachadh oidhche Mhàirt. Sin an oidhche a bhios mi a' taghadh mo chuid aodaich airson gach rud a th' agam ri dhèanamh an ath sheachdain. Tha e doirbh ùine a bhith agam airson a h-uile càil. Chan eil e gu diofar cia mheud searbhant a th' agad.

Sìne: Agus a bheil rud sam bith eile ann a tha sibh ag iarraidh a ràdh ri na daoine a tha gar n-èisteachd 's gar coimhead?

A' Bhanrigh: Bithibh glic! Ithibh ur biadh agus na òlaibh cus! Feuch gum bi sibh a' dol don eaglais. Agus ma tha duine sam bith a-muigh an sin a tha fhathast a' dèanamh mharagan ... tha fhios agaibh cà' bheil mi a' fuireach! Chuireadh sin gàire air aodann Philip cuideachd, agus rud sam bith a dhèanadh sin..!

Sìne: Ur Mòrachd, ceud taing airson bruidhinn rium an-diugh. Am faod mi smèideadh ri na daoine a tha aig an taigh?

A' Bhanrigh: Faodaidh, faodaidh. Bidh mi fhìn a' smèideadh gu math tric.

Smèididh Sìne agus a' Bhanrigh.

Sìne: Mòran taing. Feumaidh sinn sgur, oir chan eil an còrr de thìde ann... Ò, mo chas! Mo chas! Bhìd an còrgaidh grod mi!

A' Bhanrigh: Grod an tuirt thu? An cuilean beag agamsa. Mach à seo agus na till tuilleadh. Huh! Clann an latha an-diugh.

Sealladh 3 Air a' fòn – Sìne ann an Lunnainn agus Murdag aig an taigh

Tha a' fon a' seirm. Tha Murdag ga togail.

Murdag: Hallò.

Sìne: *(caran brònach)* Hai, a mhamaidh. Mise a th' ann.

Murdag: Hallò, a ghaoil. Ciamar a chaidh dhut? Ciamar a bha i fhèin?

Sìne: Uill a mhamaidh, nuair a smaoinicheas mi air, chan eil an teaghlach rìoghail cho eu-coltach ris an teaghlach againn fhìn. Chì mi thu a-màireach.

Murdag: *(A' cur sìos a' fòn.)* An nighean a tha sin. Tha mi an dòchas nach do leig i sìos sinn...

Uilleam: *(a' togail a chinn bhon phàipear airson diog)* Cha chuireadh e iongnadh mòr sam bith orm! Tha fhios agad mar a tha clann an latha an-diugh!

Aonad 4 (Earrann 3)

AN CLUARAN (AM FÒGHNAN) SUAICHEANTAS NÀISEANTA NA H-ALBA

Eacarsaich A

Èist ris an earrainn (Earrann 3), agus tagh an fhreagairt cheart do na ceistean gach turas.

San treas linn deug, nuair a bha Alasdair III a' riaghladh, bha buidheann de luchd-sabaid Albannach a' gabhail an anail tron oidhche ann an achadh. Gun fhios dhaibh, thàinig còmhlan de Lochlannaich san dorchadas agus iad ag ullachadh airson ionnsaigh a thoirt air na h-Albannaich chadalach.

Mar a dhlùthaich na Lochlannaich chasruisgte air campa nan Albannach, choisich iad gun fhaireachadh gu achadh a bha làn de chluarain. Chaidh na drisean tro bhonnan casan nan Lochlannach, agus thòisich iad a' sgriachail leis a' phian.

Gu h-obann, dh'èirich na h-Albannaich, deiseil airson sabaid an aghaidh naimhdean neo-chomasach. Cha do shaoil na Lochlannaich gum biodh na saighdearan Albannach air an neartachadh an dèidh a bhith nan tàmh.

Smaoinich na h-Albannaich gun cuireadh iad urram air a' chluaran, le bhith ga ainmeachadh mar shuaicheantas nàiseanta na h-Alba.

Aonad 6 (Earrann 4)

Obraich còmhla ri caraaid. Leugh an sgeulachd (no èist rithe – Earrann 4) agus freagair na ceistean a leanas:

TIODHLAC BEATHA TEAGHLAICH

Seachdain ron Chàisg

Rugadh mi ann an garaids. Cha do rinn mo mhàthair ullachadh sam bith ro làimh. Cha do rinn i cinnteach mu a slàinte agus cha do dh'iarr i cuideachadh bho neach sam bith. Bha mo mhàthair gun dachaigh.

Sa gheamhradh dh'fhàs mo mhàthair càirdeil ri teaghlach. Gach uair a bha i a' tadhal, thug iad a-steach don bhlàths i agus thug iad biadh dhi. Bha leabaidh ann dhi agus dh'iarr iad oirre fuireach. Cha robh fios aig an teaghlach air càil mu a h-eachdraidh. Bha i glan, brèagha agus modhail.

B' ann le a caraidean a bha a' gharaidh a thagh i mar dhachaigh dhuinn. Bha mi seachdain a dh'aois nuair a lorg iad mi fhìn 's mo mhàthair air bàrr cnap de sheann stuth gun fheum. Thug iad a-steach dhan taigh sinn. Thug iad dhuinn àite blàth le leabaidh chofhurtail. Rinn iad cinnteach gun robh sinn slàn, agus thug iad ainm orm. Is e Columbus an t-ainm a thug iad dhomh.

Bha mi glè shona. Thòisich mi a' tighinn air adhart gu math. Bha mo mhàthair a' gabhail cùram dhìom agus bhiodh i a' cluich còmhla rium. Thug an teaghlach dhuinn gach rud a bha feumail. As t-samhradh, thug iad a-mach mi a chluich sa ghàrradh. Bu toigh leam a bhith a' falach am measg nan duilleagan mòra. Dh'fhàs mi glè mheasail air an teaghlach. Bha mi glè thoilichte nuair bha iad uile aig an taigh.

Agus bha mo bheatha a' dol mar sin. An ceann ùine, thòisich mo mhàthair a' falbh na h-aonar, uaireannan fad uairean a thìde. Agus bha an ùine a bha i air falbh a' fàs na b' fhaide agus na b' fhaide. Uaireannan, bhiodh i air falbh fad na h-oidhche.

A-rithist bhiodh i air falbh fad dhà no thrì làithean. Nuair a thilleadh i, cha chanadh i càil agus leanadh i oirre mar nach robh i air falbh idir. Fad na h-ùine seo bha an teaghlach a' dèanamh cinnteach gun robh a h-uile càil agam agus gun robh mi cofhurtail. Bha ceangal gaolach eadarainn uile.

Gun fhacal taing, gun bheannachd a leigeil leis an teaghlach no pòg mhàthaireil dhòmhsa, dh'fhalbh mo mhàthair gu h-obann agus cha do thill i tuilleadh. Mun àm seo bha mi air fàs rudeigin mòr. Bha mi ag ionndrainn blàths mo mhàthar, a cuideachd agus a crònan a chuireadh a chadal mi. Ach bha an teaghlach agam airson cofhurtachd. Is e cearc air a ròstadh am biadh as fheàrr leam agus bha i tric air a

còcaireachd dhomh. Bha saorsa an taighe agam. Cheannaich iad mòran dhèideagan dhomh. Bu toigh leam gu mòr a bhith nam shuidhe a' coimhead an telebhisein còmhla riutha.

Uaireannan thàinig càirdean an teaghlaich a-steach, agus thuirte iad gum faca iad mo mhàthair air Sràid na h-Eaglaise. Bha an aon rud a' tachairt gach turas; dh'aithnich i iad ach dh'fheuch i ri dhol air falach. Cha do sheall i cus spèis dhan teaghlach a bha cho math dhuinn. Ach cha robh dragh agam tuilleadh. Tha mi sona. Lorg mo mhàthair teaghlach math dhomh. Dè an còrr a dh'iarradh cat beag dubh?

Aonad 9 (Earrann 5)

Leugh an earrann no èist ris an earrainn (Earrann 5). Dèan na h-eacarsaichean gu h-ìseal.

Asail Shantorini

Is e Homer an t-ainm a tha orm. Tha mi ochd bliadhna a dh'aois agus 's e asal-obrach a tha annam air eilean Greugach Shantorini.

Is e eilean beag dubh bolcànach a th' ann an Santorini, suidhichte anns a' Chuan Aegean. Tha naochad 's a sia cilemeatair ceàrnach de mheud ann an Santorini. Tha a' mhòr-chuid den eilean gu math os cionn ìre na mara. Tha mu sheachd mìle neach a' fuireach ann. Tha aimsir thaitneach bhlàth ann an Santorini. Aig àm nan saor-làithean tha mìltean mòra de luchd-turais air an tàladh chun an eilein, gu a thràighean dubha de ghainmhreach agus uisgeachan domhainn gorma.

Mar as trice, bidh luchd-turais ga ruighinn air a' mhuir, air aiseagan ionadail no air bàtaichean cùrsa-mara mòra. Cha bhi luchd-turais nam bàtaichean mòra a' tadhal ach airson latha, nan cabhaig airson Fira a ruighinn agus sa chabhaig cheudna airson tilleadh chun a' chalaigh agus an uair sin air eathraichean gu am bàtaichean.

Tha baile beag Fira suidhichte gu cugallach dà cheud is fichead meatair air sgeirean dìreach os cionn a' chalaigh. Tha càr-càbaill ann a ghabhas ceathrar dhaoine anns gach seòmar, agus ruigidh e Fira ann an trì mionaidean. Cuideachd tha sia ceud leac ann, a tha nan staidhre de chlachan a' sìneadh bhon chalachd gu Fira. Is e coiseachd fhada, sgìth a tha seo. Sin far a bheil mise agus mòran asal air ar cleachdadh airson daoine agus an trealaichean a ghiùlan suas gu Fira agus sìos chun a' chalaigh.

Tha mise ag obair ann an còmhlàn de cheithir asail, còmhlà rim phiuthar Rosa, agus ar dà cho-ogha Tino agus Ovid. Is e Sandro ar maighstir. Fad an latha, bidh e a' siubhal còmhlà rinn sìos is suas air staidhre nan clachan. Bidh Sandro a' fàs glè sgìth agus bu toigh leis anail a ghabhail, ach mar a bhios e ag ràdh, “Cosgaidh anail airgead.” Feumaidh e cumail a' dol airson cosnadh da bhean, da chloinn agus da sheann phàrantan. Tha Sandro cho math dhuinn 's as urrainn dha. Fad an latha tha e a' coiseachd airson dòrlach de iùrothan.

Is e an obair as lugha oirnn a bhith a' giùlan luchd-siubhail bho na bàtaichean cùrsa-mara anns a bheil cus cuideam agus a tha gu math mì-thaingeil. Tha iad a' sùileachadh gum bi sinn a' dol aig trotan luath agus an cuideam na eallach air ar dromannan beaga. Is tric a bheir iad droch bheul dhuinn agus do Shandro. Bidh sinn a' feuchainn gun sùim a ghabhail dhiubh, agus sinn toilichte a bhith a' cluinntinn gliogadaich nan iùrothan ann am pocaid Shandrois. Dh'fhaodadh tu a ràdh gu bheil foighidhinn Ioib againn.

An t-seachdain sa chaidh, bha sinn fortanach càirdeas a stèidheachadh ri triùir chloinne à Alba. Tha a' chlann gu bhith an seo fad mìos, nuair tha am pàrantan a' gabhail pàirt ann an ruamhar arc-eòlais. Gach feasgar bidh a' chlann gar bruiseadh

agus gar glanadh. An uair sin, bheir Sandro cead dhaibh biadh a thoirt dhuinn. Nuair a bhios sinn ag ithe, bidh iad ag innse sgeulachdan dhuinn. Is e Eàrdsaidh, Ceana agus Ciorstaidh ainmean na cloinne. Tha iad a' fuireach air eilean beag air a bheil Ìle. Ann an Ìle, tha gainmheach bhrèagha òrach, achaidhean soilleir gorma agus muir a bhios a' deàlradh mar adhar làn rionnagan.

Dh'inns a' chlann Albannach dhuinn gu bheil muinntir Ìle measail air beathaichean, agus nach iarradh iad air asail a bhith ag obair mar a dh'fheumas iad a bhith ag obair ann an Santorini. Tha iad ag ràdh gum bu chòir dhuinn seasamh an aghaidh na h-obrach agus diùltadh eallaichean eagalach a ghiùlan. “Na leigibh le neach sam bith làmh-an-uachdair fhaighinn oirbh,” thuirt iad nuair a ghuidh iad “Oidhche Mhath” dhuinn.

An ath mhadainn, shaothraich sinn gun sgur sìos agus suas air na lic mar as àbhaist. Mu mheadhan na maidne, chuala Sandro guth sgairteil ag èigheach ris, “A-nise 'ille, tha mise agus mo bhean ag iarraidh a dhol suas gu Fira gun dàil.” Rug duine mòr reamhar, le rolaichean de shail a' dòrtadh thairis air crios ioma-dhathte, a bha a' cumail suas briogais ghoirid gheal agus air an robh lèine-T gheal, air srianan Rosa. Thuirt e, “Trohad, a ghràidh, agus suidhich thu fhèin air an asal seo.” Thàinig boireannach mòr, air an robh briogais ghoirid dhearg agus blobhsa, far an robh e. Chuir i ad mhòr de shràbh le bann de neòineanan air a ceann. An uair sin, shuidh i air druim Rosa bhochd. Bha mi mothachail air cho mì-chofhurtail 's a bha Rosa. Shuidh an duine trom air Ovid. A-nise bha dithis luchd-turais nan suidhe air mo dhruim-sa agus air druim Tino. Choisich sinn air falbh, nar fallas ann an grian theth an Lùnastail.

Fad na slighe suas gu Fira bha an dithis mhòra a' gearain gun robh sinn a' gluasad ro shlaodach, gun robh fàileadh dhinn, gun robh sinn rag, gun robh sinn leisg, gun robh sinn a' cosg cus, gun robh sinn ro aosta. Lean iad orra a' gearain.

Fhuair Rosa faochadh bho a h-uallach, agus thug Ovid crathadh air fhèin, oir cha mhòr gun creideadh e nach robh aig a chasan a-nise ach ri a chuideam fhèin a ghiùlan. Agus bha Sandro trang a' toirt uisge thugainn airson òl. Chuala sinn guth àrd ag èigheach rinne agus ri Sandro, “Sin e. Bha sinn ann am Fira. A-nis, thoir air ais chun a' chalaigh sinn.”

An turas seo, chuir Sandro am boireannach mòr leis an aid fhlùranaich air druim Tino, agus dh'iarr e air an duine throm mise a mharcachd. An uair sin, bha sinn a' tilleadh chun a' chalaigh, a' coiseachd am measg chòisirean de ghearainean.

Nuair nach robh sinn ach caogad leac bhon chalaigh, dh'èigh am boireannach mòr, “M' eudail, tha na h-asail ghòrach seo ro shlaodach. Bidh sinn fadalach airson ar biadh, cha bhi calamari air fhàgail agus cha bhi cèicichean-uachdair air fhàgail a

bharrachd.”

“Chuir sibh mo bhean troimh-a-chèile,” dh’èigh an duine agus e a’ sgreuchail, agus thòisich e a’ toirt bhreaban dom chasan le a chuarain.

Bho gu h-àrd, chuala mi èigheach. “Homer, Tino, chan fhaod iad làmh-an-uachdair fhaighinn.”

Bha sin gu leòr. Thòisich mi a’ luath-mharcachadh sìos nan leac, nam chabhaig a’ dol seachad air asail eile a bha a’ dìreadh ’s a’ cromadh. Mu dheireadh, fhuair mi air an duine a chur à shuidheachan, agus bha e a-nise a’ rolaigeadh ann an car-a-mhuilteanan sìos nan leac salach. Bha a bhean, a bha a-nise sàmhach agus gun ad, a’ dol sìos na dhèidh, oir chuir Tino ise gu iteal.

Chaidh sàmhchair an latha a bhriseadh le èigheachd; “Bravo!” “Hurra!” “Evviva!” “Hurrah!” “Ypa!” “Hoera!” “Brawo!” “Iviva!”

Bha fuaim an fhàilteachaidh a’ tighinn mar mhac-talla bho na bàtaichean, bhon chaladh, à Fira agus bho na lic. Nuair a thog mi mo shùilean, chunnaic mi bratach mhòr a’ crathadh air bàrr na sgeire, agus grèim aig Ceana air aon cheann agus grèim aig Ciorstaidh air a’ cheann eile. Bha Eàrdsaidh a’ ceangal meadhan na brataich ri creig.

Air a’ bhrataich bha na facail:

“SAORSA DO NA H-ASAIL!”

CRÌOMAGAN LITREACHAIS

Freagairtean

Aonad 1

Eacarsaich A

1. Bu toigh le Màiri Anna seudraidh. CEART
2. Bha cothrom aice airgead a shàbhaladh bhon a bha i ag obair ann am bùth. CEÀRR
3. Bha ùidh aig Dòmhnall, bràthair Màiri Anna ann an aodach agus seudraidh cuideachd. CEÀRR
4. Fhuair Màiri Anna an fhàinne ùr aig an Nollaig. CEART
5. Bha clach dhubh le srianagan geala san fhàinne. CEART
6. 'S e Clach Dhubh an Uamhais a bh' aca air a' chloich a bha san fhàinne an Afraga. CEÀRR
7. Thug màthair Màiri Anna an aire gum biodh a nighean an-còmhnaidh toilichte nuair a bhiodh an fhàinne oirre. CEART
8. Chaill Màiri Anna an fhàinne aon fheasgar Disathairne. CEÀRR
9. Lorg an tidsear an fhàinne eadar dà dheasg san sgoil. CEART
10. Bho sin a-mach, chùm Màiri Anna an fhàinne sa bhogsa. CEÀRR

Eacarsaich B

1. **Dè bha Màiri Anna a' dèanamh nuair nach robh i san sgoil?**
Bhiodh i a' cur aodach le dathan soilleir oirre, agus bu toigh leatha grìogagan agus fàinneachan cuideachd.
2. **Ciamar a bha airgead aice airson rudan a cheannach?**
Bhiodh i a' sàbhaladh a h-airgead-pòcaid.

3. **Dè am beachd a bha aig Dòmhnall air a phiuthar?**
Bhiodh Dòmhnall a bràthair, a' fanaid oirre. Bhiodh e an-còmhnaidh ag ràdh gun robh Màiri ro mheasail air a' bhling.
4. **Dè an seòrsa fàinne a thagh Mairi Anna sa bhùth an dèidh na Nollaig?**
Thagh i fàinne òr le clach dhubh agus srianagan geala sa chloich.
5. **Inns mun fhiosrachadh a thug am boireannach sa bhùth do Mhàiri Anna.**
Thuirt am boireannach gur ann à eilean beag faisg air Afraga a thàinig a' chlach. Cha robh a' chlach sin ri faighinn an àite sam bith eile san t-saoghal. 'S e Clach Dhubh an Toileachais a bha aca air a' chloich ann an Afraga. Thuirt i gum biodh Màiri Anna daonnan toilichte nuair a bhiodh an fhàinne seo oirre.
6. **Dè a rinn Dòmhnall nuair a chunnaic e an fhàinne?**
Rinn e gàire.
7. **Dè beachd a màthar air an fhàinne?**
Bha i den bheachd gun robh an fhàinne glè bhrèagha ach cha robh Màiri Anna cinnteach an robh a màthair a' creidsinn na thuirt am boireannach mun fhàinne.
8. **Carson a bha Màiri Anna brònach aon latha nuair a thill i dhachaigh às an sgoil?**
Chaill i an fhàinne.
9. **Cò thàinig gu doras an taighe aon fheasgar Disathairne?**
Thàinig tidsear Màiri Anna chun an dorais.
10. **Dè bha aig a' bhoireannach seo na làimh?**
Bha fàinne Màiri Anna aice.
11. **Inns, nad fhaclan fhèin, dè thuirt am boireannach.**
Thuirt i gun do lorg i an fhàinne eadar dà dheasg san sgoil agus chuimhnich i gur ann le Màiri Anna a bha an fhàinne.
12. **Ciamar a bha Màiri Anna a' faireachdainn nuair a fhuair i an fhàinne air ais?**
Bha Màiri Anna cho toilichte ri rìgh.

Eacarsaich D

1. **Bhiodh** Calum a' tadhal air a sheanmhair an dèidh na sgoile a h-uile feasgar Dihaoine.
2. Ged nach d' fhuair Màiri obair sna saor-làithean an-uiridh, thuirt i gum **bitheadh** obair aice am-bliadhna.
3. **Bhiodh** Sìne tric a' dol a Steòrnabhagh.
4. **Bhitheadh** Iain air turas-sgoile dhan Fhraing air an t-seachdain seo, ach dh'fhàs e tinn oidhche na Sàbaid agus cha b' urrainn dha a dhol ann.

5. Thuir an tidsear gum **bitheadh** deuchainn ann a-màireach ged a bhios tòrr dhen chlas air falbh air turas-sgoile.
6. Chan eil mi den bheachd gum **biodh** mo mhàthair airson a dhol gu gèam ball-coise còmhla rium. **Bhitheadh** m' athair, ach cha **bhiodh** mo mhàthair.

Aonad 2

Earrann A

Eacarsaich A

- 2a. Bha an t-eagal air an sgrìobhadair nuair a dh'fhàg e a' bhun-sgoil. Bha an cianalas air cuideachd nuair a chaidh e don ostail.
3. Chleachd am bàrd am facal “bho” cho tric bhon a bha e airson sealltainn gun do dh'atharraich tòrr rudan na bheatha nuair a chaidh e don àrd-sgoil.
4. Thuirt e gun do dh'fhàg e deichnear chàirdean às a dhèidh agus gun do choinnich e ri ceudan de dhaoine nach robh idir nan càirdean.
6. Aig an taigh, gheibheadh e iasg agus staoig. San ostail bha e a' faighinn feòil fhuar. Cha robh biadh san ostail leth cho math ri biadh aig an taigh.
7. “dh'fhàg mi deichnear chàirdean air mo chùl is choinnich mi ri ceudan nach robh nan càirdean idir;” Tha uaim a' toirt air a' bhàrdachd a bhith a' ruith nas sgiobalta agus tha na loidhnichean nas inntinniche nuair a tha ceangal eadar cuid de na faclan.
8. Bha a' bhun-sgoil “coibhneil agus truasail”. Bhiodh a h-uile duine eòlach air agus cha bhiodh e a' faireachdainn aonranach idir.
9. Nuair a dh'fhàs e suas thuig e nach robh na bliadhnaichean sgoile aige cho dona sin. Cha do thuig e sin gus an deach e a-mach don t-saoghal mhòr far an robh rudan fada na bu dòrainniche ga fheitheamh.

Aonad 3

Eacarsaich C

Cha b' fhada gus an d' fhuair Anna **eòlas** air na nàbaidhean nuair a ghluais i fhèin 's a **teaghlach** do thaigh ùr. Bha an taigh glè **fhaig** air a' chladach. Cha **mhòr** nach robh a' ghainmheach gheal a' sìneadh **bho** oir na mara gu bonn a' ghàrraidh aca. Bha **Anna** eòlach air caileag air an robh Màiri. Bha Màiri **a' fuireach** faisg air Anna 's cha robh **eadar** an dà thaigh ach **trì** taighean eile. Cuideachd, bha Anna agus Màiri còmhla air an dàrna **bliadhna** san àrd-sgoil.

Bhiodh iad tric a-muigh air an tràigh nuair a bhiodh an t-**sìde** math, agus thàinig iad uaireannan **dhachaigh** le sligean bòidheach. Agus uaireannan bha iad **a' cadal** a-muigh nam biodh **oidhche** bhrèagha le gealach ann.

Aon oidhche sa Ghiblean, bha a' ghealach gu math soilleir, ged a bha dhà no thrì **sgothan** san **adhar**. Chaidh Anna agus Màiri cuairt chun a' chladaich. Bha a' mhuir a' bualadh air a' ghainmhich gu socair, agus ged nach robh an **samhradh** ann fhathast cha robh an oidhche idir **fuair**. Bha a' mhuir a' deàrsadh ann an solas na **gealaich**. Bha fois anns gach àite **timcheall** air a' bhaile bheag.

Eacarsaich D

Seo pàirt de sgeulachd ghoirid, le cuid de dh'fhacail air am fàgail às. Cuir na facail a tha anns a' bhogsa anns na beàrnan ceart. Cleachd **a h-uile** facal sa bhogsa, **ach aon turas a-mhàin**.

B' ann san àrd-sgoil a thàinig Murchadh agus Seumas tarsainn air a chèile an toiseach. A-riamh bho chuir Mgr Caimbeul iad nan suidhe còmhla aig an **deasg** bha iad gu math mòr aig a chèile, an dà chuid nuair a bhiodh iad **ag obair** 's nuair bhiodh iad a' **cluich**. Bha iad faisg air an aon aois, agus bha **ùidh** aca anns na h-aon rudan. Agus bhiodh iad daonnan còmhla. Bha iad math air obair na sgoile, 's cha robh iad nan **dragh** do neach a-riamh.

Ach mus robh a' chiad bhliadhna seachad, thòisich Murchadh **a' gearain** le sgìths Bhiodh e uaireannan cho sgìth 's gun robh e **doirbh** dha coiseachd don sgoil. Ach nuair a **dh'fhosgail** an sgoil san **Lùnastal**, an dèidh saorsa an t-samhraidh, thill Murchadh mar a thill càch, agus bha Seumas a' smaoinichadh gun robh Murchadh **a' coimhead** na b' fheàrr. Bha **saor-làithean** an t-samhraidh air feum a dhèanamh do Mhurchadh, mar a rinn iad dhaibh uile.

Ach cha do **mhair** sin fada. An ceann **còig** no sia seachdainean, thòisich Murchadh a' fàs sgìth **a-rithist**. Agus cuid de **làithean** cha b' urrainn dha a dhol dhan sgoil. Bha e ro sgìth airson **gluasad** bhon taigh. Chuir a mhàthair **a dh'iarraidh** an dotair, agus thuirt esan gun robh **tinneas** air Murchadh. Thuirt e **cuideachd** gun cuireadh fois agus tìm ceart na bha ceàrr air.

Aonad 4

AN CLUARAN (AM FÒGHNAN) SUAICHEANTAS NÀISEANTA NA H-ALBA

Eacarsaich A

- 1. Cuin a bha Alasdair III a' riaghladh?**
(b) san treas linn deug
- 2. Dè bha na fir a' dèanamh san achadh?**
(a) Bha iad a' gabhail fois.
- 3. Dè tha 'Gun fhios dhaibh' a' ciallachadh?**
(a) Cha do thuig iad dè bha a' tachairt.
- 4. Dè bha na Lochlannaich a' dèanamh san achadh?**
(b) Bha iad a' dol a chur às do na h-Albannaich.
- 5. Às an earrainn fhèin, dè tha ag innse dhuinn nach robh brògan air na Lochlannaich?**
(c) na Lochlannaich chasruisgte
- 6. Dè thachair do na Lochlannaich san achadh?**
(a) Sheas iad air cluarain agus thòisich iad a' sgreuchail.
- 7. Ciamar a bha na h-Albannaich a' faireachdainn?**
(b) Bha an cadal air ùrachadh a thoirt dhaibh.
- 8. Dè an t-urram a chuir na h-Albannaich air a' chluaran?**
(c) 'S e suaicheantas* nàiseanta na h-Alba a bh' ann bho sin a-mach.

Aonad 5

Eacarsaich A

Snucair

1. Bha na bàllaichean uabhasach daor agus cha robh seòmar-snucair idir ann an Achadh an Rubha.
2. Bhiodh e a' cunntadh nam bàllaichean a' tuiteam do na pòcaidean agus thuig e cho cudromach 's a bha gach fear don ghèam.
3. Bha a mhàthair draghail nach robh lain a' dèanamh obair-sgoile nuair a bhiodh snucair air an TBh agus nach fhaigheadh e tro na deuchainnean.
4. Bhiodh lain ag iarraidh oirre a bhith sàmhach oir bha e den bheachd gum biodh i a' cur dragh air na cluicheadairean nuair a bhiodh iad a' cluich agus nach biodh na bàllaichean a' dol a-steach do na pòcaidean mar bu chòir.
5. Bhiodh iad a' coimhead air na siabainn.
6. Cha robh telebhisean idir san rùm.
7. Bhiodh e a' smaoinichadh air fhèin air an telebhisean a' cluich gèam mòr snucair.
8. Bha e den bheachd gun robh am fear-cunntais a' bruidhinn air an fhear eile agus mar a chailleadh e a chrùn do dh'lain, rìgh nan cluicheadairean.
9. Bhuannaich lain an crùn agus bha a h-uile duine ag èigheach agus a' bualadh am boisean.
10. Ged a bha lain air cuach an t-saoghail fhaighinn ann an snucair, bha a phàrantan fhathast a' coimhead air *Coronation Street*.

Eacarsaich B

	Colbh A	Colbh B
1.	teisteanas	pìos pàipeir a dh'inneas gu bheil thu air soirbheachadh ann an rudeigin
2.	goireas	rud feumail
3.	urram	spèis, pròis
4.	a' bualadh am boisean	a' cur an làmhnan ri chèile airson sealltainn gun do chòrd rudeigin riutha
5.	crùn	rud a thèid air ceann rìgh
6.	càch	an fheadhainn eile

Aonad 6

Tiodhlac Beatha Teaghlaich

Eacarsaich A

1. Rugadh an sgrìobhadair ann an garaids.
2. (a) deasachadh
3. Gun dachaigh
4. (b) Thug iad a-steach don taigh iad.
5. Bhiodh e a' cluich sa ghàrradh, a' falach am measg nan duilleagan mòra.
6. Cha tug a mhàthair taing don teaghlach agus cha tug i pòg don sgrìobhadair.
7. Bha e ag ionndrainn blàths a mhàthar, a cuideachd agus a crònan airson a chur a chadal.
8. (c) cearc ròsta
9. Bhiodh e a' suidhe a' coimhead an TBh còmhla ris an teaghlach.
10. Bhiodh i gan aithneachadh agus bhiodh i a' feuchainn ri dhol air falach.
- 11a. Cha do shaoil an leughadair gur e cat a sgrìobh an sgeulachd!

Eacarsaich B

1. Mura h-eil beathaichean agus clann ann an taigh, cha bhi sonas ann gu bràth.
2. Mura a h-eil maighstir/ceannard mun cuairt, nì daoine na thogras iad agus fios aca nach tachair càil.
3. Tha thu ag iarraidh rudeigin ach cha dèan thu na dh'fheumas tu airson sin fhaighinn.
4. Cha bhi tubaist aig seann eòlaiche.
5. Coimheadaidh e às a dhèidh fhèin, gun dragh mu dhuine eile.

Aonad 8

Mo Chuilean Beag

Eacarsaich B

	COLBH A	COLBH B
1.	as d' aonais	gun tusa a bhith ann
2.	gu grad	gu cabhagach
3.	imlich	sliob le teanga
4.	luachmhor	prìseil
5.	dìleas	earbsach
6.	fiamh	eagal
7.	dhealaich	Chaidh an sgaradh bho chèile.
8.	briathran	faclan

Aonad 9

Eacarsaich A

1. Bha Homer, an t-asal, ag obair air eilean Greugach.
3. Bha na h-asail a' giùlan dhaoine bhon tràigh suas chun a' bhaile os a cionn agus air ais dhan tràigh a-rithist.
6. Aon latha, bha na h-asail air an sàrachadh le luchd-turais mhòra reamhar.

8. Bha daoine air an dòigh gun d' fhuair na h-asail làmh-an-uachdair air an luchd-turais mu dheireadh thall.
9. Rinn a' chlann Albannach bratach mhòr a' cur meala-naidheachd air na h-asail.

Eacarsaich B

1. Bhuannaich iad fortan air a' Chrannchur Nàiseanta. Tha iad am beachd a dhol air **cùrsa-mara** sa Mhuir Mheadhanaich.
2. Bha **eallach** trom air druim an asail.
3. Tha an taigh ùr **suidhichte** air cnoc os cionn na mara.
4. Bha **fàileadh** brèagha a' tighinn bhon chidsin nuair a ràinig sinn an taigh-bìdh.
5. Tha Catrìona gu math sùbailte. Rinn i **car-a-mhuiltean** air a' ghainmhich.
6. Tha **uisgeachan** cunnartach timcheall air na h-eileanan.
7. Anns an uaimh, chuala sinn **mac-talla** gar freagairt nuair a dh'èigh sinn gu h-àrd.
8. Tha am Mòd **ionadail** ann an ath-sheachdain. Bidh am Mòd Nàiseanta ann san Dàmhair.
9. Nuair a thàinig e, fhuair e **cosnadh** ann am factaraidh ann an Glaschu.
10. 'S e eilean **bolcànach** a th' ann an Santorini sa Ghrèig.

Aonad 10

Eacarsaich A

1. “Tha na geòidh ag èirigh bhon a’ mhachair”
“Na h-uain a’ ruith ’s a’ leum aig cùl an achaidh”
2. Tha am bàrd ag ràdh “Tha thus’ a-nis air chall sa bhaile.” Tha sin a’ sealltainn dhuinn nach robh e an seo bho thùs.
3. Tha ath-aithris ann airson barrachd cuideam a chur air na faclan agus tha am bàrd airson rabhadh a thoirt seachad gu bheil daoine ann an cunnart dualchas a chall.
4. Tha a’ ghealach a’ coimhead eadar-dhealaichte bhon a tha na h-uiread de sholais eile ann airson solas na gealaich a mhilleadh.
5. Tha an t-eagal air gum bi an duine air a mhealladh le solais a’ bhaile mhòir agus nach bi e airson tilleadh gu far an deach a thogail agus na rudan prìseil a dh’ionnsaich e na òige.
6. Dh’fhaodadh am bàrd a bhith a’ bruidhinn ri daoine òga a dh’fhàgas an dachaighean agus a thèid dhan bhaile mhòr. Chan eil e airson gun diochuimhnich iad cò as a thàinig iad agus gun cuir iad an cùlaibh ri Gàidhlig agus ris an dualchas.

Eacarsaich D

Tòimhseachan-tarsainn 1

Fuasgail an tòimhseachan a leanas:

¹ S	G	² E	U	³ L	A	⁴ C	H	D	A	⁵ N
E		A		U		N				O
Ò		G		S		U		⁶ G	O	B
L		L				I				H
	⁷ B	A	R	⁸ D	A	C	H	⁹ D		A
		I		O				R		I
¹⁰ R	Ò	S		R		¹¹ D	H	À		L
				C		À		M		
¹² C	L	¹³ A	C	H	¹⁴ A	N		A		
		R			O					
		¹⁵ D	Ò	R	N					

Tarsainn

1. Bidh daoine gan innse (11)
6. Tha seo air eun (3)
7. Tha rannan san sgrìobhadh seo (8)
10. Flùr brèagha (3)
11. Àireamh de gach beathach air Àirc Noah (3)
12. Faodar balla a thogail leotha (7)
15. Làmh dhùinte (4)

Sìos

1. Bidh seo air bàta (4)
2. Bidh daoine ag adhradh an seo (7)
3. Fàsaidh e san talamh (3)
4. Barrachd air dà chnoc (5)
5. Sgeulachd fhada ann an cruth leabhair (7)
8. Mar a bhios an oidhche (5)
9. Dealbh-chluich (5)
11. Òran (3)
13. Gun a bhith ìseal (3)
14. A' chiad àireamh (3)

Eacarsaich E

Tòimhseachan-tarsainn 2

Fuasgail an tòimhseachan seo. Gheibh thu mòran de na facail anns na h-earrannan – ach tha feadhainn a bharrachd ann cuideachd.

		¹ F	U	A	R			² G		³ S
		Ò				⁴ C		A		A
		G		⁵ C	L	U	A	R	A	N
⁶ U	G	H				I		A		T
		N		⁷ S		L		I		O
	⁸ F	A	I	N	N	E		D		R
⁹ A		N		U		A		S		I
S				C		N				N
¹⁰ A	R	D		A				¹¹ T	R	I
I				¹² I	A	S	G			
¹³ L	I	T	I	R						

Tarsainn

1. Gun a bhith teth (4)
5. Suaicheantas na h-Alba (7)
6. Gheibh sinn bho chearc e (3)
8. Rud a cheannaich Màiri Anna (6)
10. Nuair a dh'fhàgas tu a' bhun-sgoil, thèid thu don ___ -sgoil. (3)
11. Aon bho cheithir (3)
12. Gheibh sinn sa mhuir e (4)
13. Rud a sgrìobh Augustus (5)

Sìos

1. Ainm eile air 5 tarsainn (7)
2. Far an d' rugadh an cat dubh (7)
3. Eilean far a bheil Fira (9)
4. Beathach a chaill am bàrd (7)
7. Bu toigh le Iain an gèam seo (7)
9. Bha iad trang ag obair ann an 3 sìos (5)